

Mundtlig beretning 2020

20. september 2020

Da vi sidste gang var samlet til Landsmøde i foråret 2019, levede vi alle på mange måder i en anden verden. Siden har vi fået en ny regering og en ny statsminister, og vi er midt i en verdensomspændende pandemi, der udfordrer os.

Der gik kun få dage efter sidste års landsmøde, før daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen trykkede på valgknappen og dermed startede en 4 uger lang og intens valgkamp. Det blev et klima-valg – men det var også en valgkamp, hvor friskolernes koblingsprocent trak en skarp kant mellem Venstre og Socialdemokratiet.

Var det ventet? Nej, egentlig ikke, men det lykkedes rent faktisk at sætte en politisk dagsorden, hvor Friskoledanmark markerede sig. Og det var ikke blot os, der bruger vores virke på at bedrive friskolepolitik – men der rejste sig en hel skov af friskoler, som bidrog med konkrete fortællinger fra en konkret hverdag og dermed materialiserede helikopterperspektiverne til et herligt jordnært perspektiv.

Før valgkampen havde Friskolernes Hus udarbejdet en valgpakke med det formål at bringe fakta og gennemsigtighed ind i debatten.

Nogen vil mene, at debatten ensidigt kom til at handle om friskoler i landdistrikterne og fundamental økonomi. Men det kom faktisk til at handle om mere end penge og geografi.

Det lykkedes nemlig at insistere på nuancer, der fik politikere, journalister og meningsdannere til at lytte til forældres, bestyrelsesmedlemmernes, skolelederes, læreres indlæg på en måde, så der blev taget stilling til friskolernes berettigelse.

Debatten viste, at det ganske enkelt ikke giver mening at ville skære i statsstøtten til de 18 pct. af Danmarks børn og unge, der går på en friskole eller privat grundskole. Og debatten viste helt tydeligt, at der faktisk er solid politisk og folkelig opbakning til friskolerne.

Strategi 2022

Den opbakning forpligter, og det flugter med styrelsen strategiske arbejde med konkrete handlingsmål og indsatser frem mod 2022.

Der tre overordnede indsatser i Strategi 2022 er *åndsfrihed, globalt udsyn og pædagogisk frihed*.

Vi arbejder også med verdensmål, socialt ansvar, partnerskaber og selve medlemsskabet af foreningen, som alt sammen er røde tråde gennem foreningens aktiviteter.

Vi tillader os dog at indrette det strategiske arbejde efter virkeligheden undervejs, og derfor kan vi konstatere, at meget lykkes – og nogle gange er der også noget, der ikke lykkes. Det gælder for eksempel vores ambition om at aflægge regnskab efter verdensmålene. Det havde vi en drøm om, som er blevet undersøgt, vendt og drejet – og her må vi konstatere, at der ikke foreligger de rigtige værktøjer lige nu. Det ændrer ikke ved, at vi er optaget af at bidrage til verdensmålene.

Åndsfrihed

Åndsfrihed, som er et andet indsatsområde, er et gammelt begreb, som dog for tiden vækkes til live på forskellig vis.

Åndsfrihed er et begreb, som i dansk kontekst er grundlæggende for forståelsen af demokrati og fællesskab. Begrebet handler blandt andet om, hvordan man i et samfund som det danske kan indrette sig med en udstrakt grad af frihed, der gør, at enkeltpersoner og grupper har frihed til at

have deres overbevisning i religiøse, ideologiske og etiske spørgsmål, og hvordan disse har frihed til at udtrykke denne overbevisning, formidle den og handle i overensstemmelse med den.

Historien om Genforeningen er et levende bevis på, hvordan danske og tyske på hver side af grænsen afgjorde, hvorvidt man ønskede at være dansk eller tysk. Det er også historien om, hvordan mindretal ikke bliver til modstandere af flertallet, men netop til merværdi for alle, fordi vi kan leve ved siden af hinanden – i respekt.

Dén forståelse er klangbunden i det danske demokrati og hele vores måde at indrette samfundet på. Og friskolerne er et markant udtryk for netop åndsfriheden.

I foråret inviterede vi til Dialogmøder om åndsfrihed, som dog blev aflyst på grund af corona-situationen. Og for en god uges tid siden udkom bogen "At være demokrat er ikke at være bange. Åndsfrihed under pres", hvor de sidste års stramninger af friskoleloven er omtalt med udgangspunkt i friskolernes aktuelle situation. Det er Grundtvig Akademiets leder Ingrid Ank og folketingsmedlem for socialdemokratiet Daniel Toft Jakobsen, der står bag dét bidrag til debatten om åndsfriheden.

Som et meget konkret resultat af foreningens strategiske indsatsområder besluttede vi sidste efterår at producere en lille friskole-film, der – så kort som det nu lader sig gøre – forklarer, hvad en friskole egentlig er. Fordi vi mærker, at der både er brug for at kunne forklare tænkningen bag friskolerne i Danmark overfor et stigende internationalt publikum men også til brug på medlemsskolerne, når den store historie om friskolen skal fortælles og forklares.

Nu viser jeg lige et lille klip af den film, som altså ligger frit tilgængelig på foreningens hjemmeside med både danske, engelsk, koreanske og arabiske undertekster.

(FILM)

Pædagogisk frihed

Det er vores mulighed og forpligtigelse, at friskolerne viser alternative måder at lave skole på. Den frihed skal vi både værne om men også udnytte.

Op mod sommerferien afsluttede 130 elever på Steiner-HF-uddannelsen deres ungdomsuddannelse for første gang. Det er et smukt bevis på, at man kan lave skole på udstrakt frihed – at skoler kan tilrettelægge, gennemføre og evaluere et skoleforløb fra Børnehaveklasse til HF-niveau på et lovgrundlag, der ganske vist ikke er helt frit og uden krav fra bekendtgørelser og vejledninger, men dog giver mulighed for at forfølge den overbevisning og det formål, som skolerne selv har formuleret.

Tak til Steiner-skolerne for at vise den vej og give inspiration til visionen om at drive skole uden karakterer, test og eksamen.

Apropos prøvefrihed, så er det en frihed, der hele tiden udfordres. Mens alle grundskoleelever ikke skulle til afgangseksamen på grund af Covid-19, så blev det politisk bestemt, at elever der ikke var vurderet parat til at tage en ungdomsuddannelse samt elever fra prøvefrie friskoler, privatskoler og efterskoler, skulle til den obligatoriske optagelsesprøve.

Udmeldingen kom sent, men efter pres fra skoleforeningerne blev det muligt at vælge, hvorvidt man ville til optagelsesprøve eller have en årskarakter, som kunne påføres elevens karakterblad og dermed give retskrav på optagelse på ungdomsuddannelse. Et kompromis, som foreningen bifaldt, fordi det dog gav et valg.

Men det er nødvendigt fortsat at kæmpe for friheden til ikke at benytte karakterer og ikke at gå til eksamen. Det rammer lige ind i friheden til at lave skole, og det er nødvendigt fortsat at bringe

nuancer om henholdsvis den formative og summative evaluering ind i den politiske dagsorden om eksamen, prøver og karakterer.

Økonomi

Kampen for friheden handler også – om vi vil det eller ej – om kroner og ører. Fordi det er en vigtig og væsentlig betingelse for at drive skole. Derfor bruger vi i foreningen naturligvis en del energi på at være optaget af ikke kun den ideologiske frihed men også den meget konkrete frihed, der ligger i det statstilskud, som friskolerne modtager.

I "forståelsespapiret", som danner grundlag for regeringens samarbejde med de parlamentariske støttepartier, er det nævnt, at man ønsker et socialt taxameter på vores område. Den bane vil vi gerne spille aktivt med på, og vi har sammen med de øvrige skoleforeninger indstillet til Børne- og Undervisningsministeriet, at der i finansloven for 2021 afsnøres, hvad der svarer til 5% af det samlede tilskud til sociale opgaver.

Det udgør i kroner og ører ca. 375 mio. kr. som fordeles med 70 mio. kr. til arbejdet med inklusion og 305 mio. kr. til specialundervisning. Dertil kommer 8 mio. kr. til skoler med specialundervisningsprofil.

Og vores indstilling fremgår af regeringens forslag til finanslov for 2021.

Det er godt, at puljen til specialundervisning tilføres yderligere økonomi. Vi har nemlig oplevet gennem de sidste år, at et stigende antal elever med behov for specialundervisning ikke modsvarer det beløb, der er afsat til formålet. Vi er derfor enige om, at for at varetage opgaven med elever med særlige behov, så kræver det økonomi og ressourcer, der svarer til opgaven.

Med dette samlede og fælles udspil til fordeling af økonomiske ressourcer er det vores opfattelse, at vi dels viser sammenhold i sektoren, men også samtidig viser politikerne, at vi har en reel, ærlig og oprigtig interesse i at varetage de særlige opgaver, som ofte er knyttet til det sociale ansvar.

Løft af folkeskolen

Men det betyder ikke, at den hellige grav er velforvaret på det økonomiske område.

I finansloven for 2020 er der afsat godt 800 mio. kr. til ansættelse af flere lærere i folkeskolen over de næste 4 år. Og vi har det klare synspunkt, at folkeskolen naturligvis skal styrkes, fordi vi alle ved, at det koster at lave god skole, og fordi folkeskolen bør styrkes.

Det viser sig dog nu, at der er en lille regnskabsteknisk spidsfindighed, der betyder, at udgifterne til de ekstra lærere i folkeskolerne ikke indgår i grundlaget for beregning af koblingsprocenten til friskoler og private grundskoler.

Der bliver altså ikke færre penge til friskoler og privatskoler, men de facto vil koblingsprocenten nedsættes fra de nuværende 76% til 74,5%, når det er fuldt indfaset – med mindre politikerne kommer på andre tanker.

Hvis friskolerne ikke kobles til de reelle udgifter i folkeskolerne, underminerer det helt klart princippet om, at friskolernes og privatskolernes tilskud følger folkeskolens op- og nedture rent økonomisk. Og det giver ikke mening at fastholde koblingen som princip, hvis beregningsgrundlaget udhules på denne tekniske måde.

Det forholder sig jo sådan, at friskoler og private grundskoler »skal stå mål med undervisningen i folkeskolerne«, så når folkeskolerne oplever at kunne ansætte flere lærere, er det ret problematisk, at det samme ikke lader sig gøre på vores område. Vi ønsker ikke, at skolepengene stiger for at vores sektor kan følges med. Det frie skolevalg skal så vidt som overhovedet muligt være for alle.

Det har vi naturligvis brokket os højt over i medierne, ligesom Karsten Suhr, formand for Danmarks Private skoler, og jeg har afholdt møder med politikere om sagen.

I en artikel i Jyllands-Posten mandag den 6. september 2020 udtaler Børne- og Undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil, at der fortsat forhandles om, hvordan midlerne konkret skal udmøntes i årene fremover. Det er godt! Der er måske en kattelem.

Vi holder fast, og håber, at argumenterne kan bære igennem, så der også i fremtiden er vished for og gennemsigtighed i udregningen af tilskudsgrundlaget for friskolerne.

Covid-19

For nogle år siden lancerede vi – sammen med de andre frie grundskoleforeninger – konceptet »Åben Skole«. En åbent hus-dag hvert år, den første torsdag i november, hvor skolerne – folkeskoler som friskoler og private grundskoler - lukker dørene op og viser, hvad netop deres skole står for, hvordan pædagogikken udfoldes, hverdagen struktureres og fællesskaberne manifesteres. Denne dag holdes stadigt i hævd på skoler rundt om i landet, og jeg vil gerne opfordre til, at flere benytter sig af muligheden for at slå et slag for grundskolen i Danmark.

Ét af vores slogans i forbindelse med Åben Skole er: "Ikke to skoler er ens". Det ved vi godt - men med Covid19 blev denne selvstændighed og evne til at tage ansvar for skolens hele virke alligevel sat på alvorlig prøve, da statsminister Mette Frederiksen på et pressemøde den 11. marts bekendtgjorde, at skoler skulle lukke ned.

Tilstedeværelsen, samværet, relationerne, fællesskabet blev brat afbrudt og afløst af fjernundervisning via digitale platforme og medier. Og da genåbningen gik i gang, skulle skolen fungere på nye vilkår, som handler om frygt for smitte og alle de sundhedsmæssige retningslinjer om afstand, hånd-hygiejne og forbud mod samlinger og møder på tværs af klasser og alder.

Det har bestemt ikke været nemt – og I har haft mere end almindelig travlt med at håndtere de mange forskellige krav og muligheder. Og jeg har en fornemmelse af, at der i høj grad stadigt er en sitren på jeres skoler, fordi I hele tiden skal være lidt i alarmberedskab.

Der er grund til at sige tak for den ukuelige og store indsats, der er gjort af alle parter i forreste linje for at få skolen til at lykkes på trods. Og nu, hvor smitten igen tager fat i os, bliver i fortsat testet på evnen til at håndtere en pandemi og samtidigt skabe rammerne for en skole, der baseres på fællesskab, tryk og faglighed.

Foreningen har en instagramprofil, som går på skift mellem skoler og dermed giver mulighed for at kigge ind i den praktiske hverdag på medlemsskolerne. Her bliver man altså virkelig glad og inspireret. Der foregår så vildt mange spændende ting rundt om på skolerne og de tilknyttede daginstitutioner – på trods af corona-regler.

Jeres skole kan også få mulighed for at lave et såkaldt take-over. Skriv til Friskolernes Hus, så kommer I på listen.

Vi har lavet en lille sammenklipning af de videoer, der er kommet fra skolerne på Instagram, hvor man får et indblik i den nye Corona-definerede hverdag.

(FILM)

Globalt udsyn

Da skolerne lukkede ned på grund af corona tog Jakob Clausager, foreningens internationale konsulent, initiativ til at få den internationale dimension helt ind i klasselokalet ved at gennemføre ikke mindre end 45 webinarer med mere end 5.000 deltagere fra både friskoler og efterskoler.

Det har været vildt inspirerende og motiverende for både elever og lærere, og derfor fortsætter det i dette efterår. Gå ind på www.friskolerne.dk og læs mere om initiativet og din skoles muligheder for at ønske et målrettet internationalt webinar.

Det Globale Udsyn er som allerede nævnt en del af foreningens strategi 2022. Det er vigtigt at møde mennesker, der er forskellig fra én selv. Og i en tid, hvor vi ikke kan rejse på grund af Covid-19, og klimakrisen byder os at gentænke rejseaktiviteterne, er foreningens mange forskellige internationale tilbud en fantastisk konkret, let tilgængelig og brugbar måde at give eleverne et udsyn og et perspektiv på, at verden altså er langt større end som så.

I januar 2021 inviterer vi derfor igen sammen med Den frie Lærerskole og Efterskolerne til International konference: Global Citizenship Education, hvor blandt andet professor Gert Biesta, professor Michael Byram og professor og rektor Lene Tanggaard medvirker. Vi har været nødt til at ændre konceptet, så det nu bliver en éndags konference efter alle corona-forskrifterne. Det foregår den 14. januar på Vingsted Centret, og I kan tilmelde jer nu.

Blandede skoler

En ting er de dagsordener, som kommer flyvende ind fra højre, som en pandemi, men noget andet er de politiske dagsordener, som vi allerede nu kan ane konturerne af på friskoleområdet.

Dansk Folkeparti har både i 2018 og igen maj 2020 fremsat et forslag om, som der står: "at foretage de nødvendige regelændringer, så statstilskud til friskoler, hvor over halvdelen af eleverne har en udenlandsk baggrund, betinges af, at den pågældende skole kan dokumentere, at den ikke modvirker de udenlandske elevers integration i det danske samfund."

Ved behandlingen af forslaget i foråret, sagde Børne- og Undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil fra Folketingets talerstol, at regeringen ikke kunne støtte forslaget, men at hun inden for det næste år vil fremsætte et forslag til en model, der vil opfylde forslagets intention, og samtidig skabe mere blandede skoler.

Ifølge ministeren vil det ikke kun gælde for friskoler, men også for folkeskoler, ligesom der inden længe vil blive forhandlet om fordeling af elever på ungdomsuddannelser.

Det er alt, hvad vi ved – men bemærk, at der tales om udenlandske elever og ikke elever med anden etnisk herkomst. Og bemærk, at det handler om integration. Det er ny retorik, der varsler nye vinkler på den samme sag: at komme særligt de flersprogede friskoler til livs.

TrygFondens Børneforskningscenter har undersøgt en århusiansk ordning, der igennem 14 år har sendt tosprogede elever med bus rundt til forskellige skoler med primært dansksprogede elever. Ambitionen er at opnå mere blandede skoler, men resultaterne viser en meget ubehagelig sandhed.

De tosprogede elever er lavest i hierarkiet på de skoler, de bliver henvist til. De mistrives, har ondt i maven og lærer mindre. De mangler ressourcer til at indgå i skolekulturen. De føler sig som gæster uden de samme rettigheder.

At man fratager en bestemt gruppe børn deres frie skolevalg på baggrund af en sprogtest er i sig selv problematisk. Når ordningen får dumpekarakter, men Århus Kommune alligevel ufortrødent holder fast i den, fordi man har forelsket sig i tanken om, at børn for enhver pris skal blandes – er det nærmest kynisk.

Ikke desto mindre er det også drømmen om mere blandede skoler, der ligger som en rød tråd under den kritik, som friskoler og private grundskoler ofte hører fra politisk side.

Her venter altså et politisk slagsmål om både dét at sigte på en bestemt elevgruppe, men også det frie skolevalg, som kun kan komme under pres i denne dagsorden.

Eliten vælger friskoler

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE-rådet) udsendte for ganske nylig en analyse om forældrenes valg af skole. Konklusionen fra AE-Rådet er klar – nemlig at eliten vælger nu ikke kun friskoler og privatskoler i byerne, men også på landet.

Men sagen er jo, at folkeskolerne mange steder de facto er lukkede, og at friskoler har overtaget rollen som folkets skole og det lokale mødested i mange landområder.

Tænketaanken CEPOS bad AE-Rådet om tallene bag analysen og kom så i forrige uge med deres rapport, der konkluderer temmelig anderledes – nemlig, at "alle samfundsklasser er repræsenteret såvel i folkeskolerne som i friskoler og private grundskoler i hele landet.

Jeg siger ikke, at hverken AE-rådet eller CEPOS manipulerer, men jeg siger, at statistikker reelt kan vendes og drejes alt efter, hvad man ser efter. Med en socialdemokratisk regering ved roret er der ingen tvivl om, at AE-Rådets konklusioner bliver læst meget mere end konklusionerne fra CEPOS.

Mange friskoler genkender ganske enkelt ikke, at deres forældre siges at tilhøre eliten.

Socioøkonomisk analyse

For tre år siden udarbejdede Analyse & Tal en registerbaseret sammenligning mellem friskole- og folkeskoleelevers sociale baggrund. Den viste, at der ikke er forskel i forældrenes socio-økonomiske baggrund i hhv. folkeskolen og friskole.

Den analyse er vi nu ved at få opdateret og ajourført, og vil derfor indgå i styrelsens politiske arbejde – blandt andet i forhold til forslaget om mere blandede skoler.

Det er helt legitimt at ønske sig mere blandede skoler for at undgå fordomme og ghettoer. Men lad os tale om de faktorer, der reelt er udslagsgivende. Her kommer boligpolitik og socialpolitik før skolepolitik.

Jeg tror, vi alle sammen skal lægge os i selen for at tænke med på den dagsorden, for der kan vitterligt være meget langt fra Thy til Valby – også i kulturel forstand. Jeg vil gerne opfordre jer til at finde venskabsskoler, som ikke ligner jer selv og lade skolekulturmøderne opstå. Mange af jer gør det i forvejen. På foreningens hjemmeside kan man orientere sig om skoler, der søger legekammerater i form af både venskabsskoler og skolebytte. Det er selvsagt ikke hele løsningen, men det er en del af den.

Ghetto-tilsyn

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har på baggrund af parallelsamfunds aftalen fra maj 2018 (ghettoloven) indledt tilsyn på folkeskoler i udsatte boligområder, hvor flertallet af eleverne har udenlandsk baggrund.

Faktisk er det sådan, at ministeriet i yderste instans vil kunne lukke folkeskoler, hvis parametrene tilsiger det – dvs. hvis der er mere end 30% elever med tosproget baggrund, hvis forældrene ikke i tilstrækkelig grad har tilknytning til arbejdsmarkedet og hvis skolerne performer for dårligt.

Apropos åndsfrihed – det her er altså et meget markant skridt, vi som samfund tager.

Tilsyn

Det seneste år har en række friskoler og private grundskoler været udtaget til såkaldt »risikobaseret tilsyn« på baggrund af særlige indikatorer som 1) danskundervisning 2) kønsligestilling i skolen 3) grad af elevinddragelse 4) donationer 5) antal elever med ikke-vestlig baggrund og 6) antal elever bosat i et udsat boligområde

Disse indikatorer er ikke pejlemærker for, hvordan en skole skal indrettes, men det er parametre, i tilsynsarbejdet, som skal betragtes som redskaber og værktøjer til at undersøge en skoles praksis.

Jo stærkere dokumentation skolerne kan levere i forbindelse med tilsyn – såvel overfor de valgte tilsynsførende, igennem selvevaluering eller over for STUK's medarbejdere – jo bedre bevidnes skolens kvalitet, praksis og efterlevelse af loven.

Underretninger

STUK har ligeledes igangsat en undersøgelse af praksis omkring brug af underretninger. Det sker på baggrund af en rapport som Institut for Menneskerettigheder offentliggjorde i april 2019. Vi kender ikke konklusionerne, men i den anledning er pjecen "Den professionelle bekymring" netop blevet genudgivet i en opdateret version, der tydeliggør det ansvar, der påhviler alle i forhold til at sikre børns trivsel. Det er pligtlæsning for os alle.

Dagtilbud

Børns trivsel er også i hovedsædet når flere og flere friskoler vælger at etablere vuggestuer og børnehaver i tilknytning til skolen.

Den seneste opgørelse viste, at der er omkring 116 børnehaver og 52 vuggestuer tilknyttet vores medlemsskoler.

Det understøtter dermed ganske smukt ideen om forældrenes frihed til at vælge en institution til på grundlag af formål og værdier.

Vi ved, at friskolernes børnehaver kan noget helt særligt – nemlig at skabe trygge børnefællesskaber og gode rammer for overgangen mellem daginstitution og skole, som kan være en stor udfordring for børn.

Institutionerne er typisk ret små, og det giver plads til de stærke relationer som modvægt til den stordriftstænkning, der i en årrække har præget kommunerne. Der er virkelig grund til at være stolt over de mange dagtilbud, og det bidrag de skaber for børn og voksne og den samlede institution.

I foråret blev det besluttet at sikre minimumsnormeringer i landets dagtilbud, og de første 500 mio. kr. blev fordelt i foråret til de kommunale institutioner og de såkaldt kommunale selvejende institutioner, og dermed fik dagtilbud i tilknytning til friskoler ikke del i pengene.

Ganske enkelt fordi dagtilbud ved friskoler jf. loven kaldes »private institutioner«. Det er ret grotesk, og man kan næsten få den tanke, at fri og privat er blevet fyord. For friskolernes selvejende form sikrer jo netop, at pengene går til institutionens formål – og ikke går i lommerne på enkeltpersoner.

Nu genoptages forhandlingerne om minimumsnormeringer, og de foreløbige politiske tilkendegivelser går heldigvis på, at de private dagtilbud ved friskoler vil blive indarbejdet i den endelige lov. Både Daginstitutionernes Landsorganisation, som vi er medlemmer af, og vi følger disse forhandlinger på tæt hold.

Flere friskoler har lejet ledige bygningskapacitet ud til selvejende eller private institutioner. Børne- og Undervisningsministeriet har strammet op om fortolkningen af, hvordan ledig bygningskapacitet kan anvendes, således at skoler selv enten skal benytte bygningerne fuldt eller bortsælge ledig kapacitet.

Det har givet anledning til sammenlægninger af friskole og dagtilbud og dermed en del overvejelser af økonomisk, administrativ og juridisk karakter, men i lige så høj grad ledelsesmæssige, pædagogiske og værdimæssige overvejelser. Det er dog mit indtryk, at der findes gode løsninger i alle eksempler.

Men, det er et lille vink om, at friheden til selv at forvalte en selvejende institutions økonomiske midler kan konflikte med krav fra statens side.

Foreningens liv og medlemsskab

FRISKOLERNE er en bevægelse, der kæmper for forældrenes frihed til at tage ansvar for deres børns undervisning – det er vores fælles sag.

Det handler om,

at 1) børnene tilhører forældrene,

at 2) åndsfrihed er fundamentet for frihed og folkestyre,

og endelig at 3) en kreds af mennesker kan oprette en fri skole, og drive den efter sit formål

Da Lilleskolernes Sammenslutning bankede på hos FRISKOLERNE for godt 5 år siden indledte vi en gensidig og nysgerrig samtale om sekretariatssamarbejde og kort efter blev det til en reel foreningsammenlægning. Baggrunden og analysen hos den daværende bestyrelse i Lilleskolernes Sammenslutning var enkelt sagt, at det var vanskeligt at drive en lille skoleforening såvel rådgivningsmæssigt som politisk. Og det stærke fælles træk mellem foreningerne var kampen for retten til at oprette og drive fri skole på holdninger og tydelig pædagogik.

Den analyse har i mellemtiden forandret sig, nye folk er kommet til i Lilleskolernes Sammenslutning, nye visioner er formuleret, og det sidste år har Lilleskolernes Sammenslutning drøftet deres fremtid på interne møder.

Og I er blevet orienteret om konklusionen: nemlig at **XX** lilleskoler meldte sig ud af vores forening i slutningen af maj, således at Lilleskolernes Sammenslutning igen er en selvstændig skoleforening, der rådgiver og varetager medlemsskolernes politiske interesser.

Det er vi selvfølgelig virkelig ærgerlige over. For vi tror på, at jo flere muskler vi har, jo mere kan vi flytte sammen. Samtidigt anerkender vi selvfølgelig ønsket om friheden til at kunne tegne sig selv og dermed igen at være en selvstændig skoleforening.

Og udmeldelserne har været uden gnidninger, og vi ønsker alt det bedste og tak for samarbejde til Lilleskolernes Sammenslutning. Nu samarbejder vi parallelt i stedet for som tidligere samlet.

Mindre volumen

Konsekvenserne af Lilleskolernes udmeldelse er mest af praktisk karakter, men ikke uoverstigelige. Færre skoler betyder mindre volumen, og det medfører færre opkald fra skoler, der søger rådgivning.

Færre kontingentindtægter medfører et strammere budget, hvorfor der er sket opsigelse af to medarbejdere i Friskolernes Hus, det lille kontor i København er lukket og driftsomkostningerne tilrettes, og så indebærer det en mindre kontingentstigning i 2021.

Men Friskolernes Hus er fortsat et stærkt sekretariat besat med dedikerede medarbejdere, der ufortrødent fortsætter med rådgivning, kursusvirksomhed, kommunikation, understøttelse af det politiske foreningsarbejde og foreningens drift.

Den politiske sag er helt uforandret! Og vores politiske ambitioner er uændrede, og styrelsen agter fortsat at være synlig, aktiv og pågående med at opnå de bedste resultater, så friskoler kan oprettes og drives i hele landet med stor frihed og gode økonomiske og lovmæssige rammer for skoledrift.

Netværk

Corona-tiden har betydet, at jeg har sendt flere informationer via mail til skolerne end måske nogensinde før. Jeg er klar over, at det ikke skaber større personligt kendskab til jer på skolerne, men det mindsker afstanden – også for mig, og forhåbentlig gør det foreningen mere tydelig hos alle parter.

Derfor deltager jeg gerne i netværksmøder og møder på medlemsskoler – såvel fysisk som i digital form.

Det er samme ambition og en grundlæggende nysgerrighed, som ligger til grund for, at styrelsen hvert år tager på besøgsrunder på medlemsskoler i forbindelse med et årligt internat. Her lægger vi et stort øre til, hvad der rører sig på skolerne, hvad man er optaget af, hvor der er udfordringer og potentialer. Det er altså mægtigt berigende at mærke mangfoldigheden på egen krop for derefter at mødes i styrelsen med konkrete indsigter fra besøgene. Vi tror på, at det holder os skarpe på, hvad der rører sig – ikke blot på de skoler, styrelsen repræsenterer.

Magasinet

Magasinet FRISKOLEN er nok det eneste magasin, der direkte henvender sig til forældrene. Men vi mener, det er vigtigt, at forældrene bliver mindet om, at der er en friskoleverden, der er større end den lokale friskole. Det er forældrenes valg af skole, der er friskolens berettigelse. Forældre er vigtige bærere af kulturen og skolens værdier gennem deres engagement i skolens hele liv og er afgørende vigtige i det daglige samarbejde med lærere og pædagoger om børnenes skole- og institutionsliv.

Alle skoler får et antal eksemplarer af magasinet tilsendt som en del af medlemsskabet. Magasinet kan også downloades som app – søg efter »Magasinet Friskolen«. Og som noget nyt laver redaktøren nu også en podcast.

(SLIDE MED PODCAST)

Vi kalder podcasten »Fundamentet«, og det er emner, som berører hele grundskolen. Du kan både få læst magasinets artikler op, eller du kan lytte til relevante diskussioner. Senest om fx forældrenes rolle i grundskolen, angst, distraktionens tidsalder og meget mere.

Men husk: Vi har brug for, at I spreder viden om, at alt dette eksisterer.

Partnerskaber

FRISKOLERNE går gerne selv med de politiske dagsordener. Men ofte er det mere effektivt at gå sammen med andre, og derfor indgår vi gerne partnerskaber med forskellige aktører.

Mest af alt taler vi med Efterskolerne og Højskolerne. Sidste nye samarbejdsflade er invitationen fra Højskolerne om at være med i projektet ”Syng, Snak & Spis”, hvor 20 højskoler, 5 efterskoler og 5 friskoler foreløbig er en del af projektet med at tilbyde arrangementer med fællessang rundt om i landet. I hørte Rasmus Skov Borring omtale det tidligere i dag.

Covid-19 sætter begrænsninger for sangglæden, men alligevel er der mange arrangementer i dette efterår, og lad os håbe, de alle kan gennemføres, så vi kan praktisere sloganet ”det Danmark, der synger sammen, hører sammen”.

Om lidt bydes endnu flere friskoler med i projektet – og forhåbentlig er I klar til at gå med.

»Frirummet« har været det første konkrete samarbejde, som de tre frie skoleformer har taget initiativ til. Frirummet er et civilsamfundsinitiativ, der skal bidrage til at forbedre den offentlige samtale, øge børn og unges demokratiske virkelyst og styrke befolkningens politiske tillid og håb. Efter foreløbig 4 år med projektet er ambitionen om at kvalificere den demokratiske samtale udfoldet ved et klart defineret debatformat, der sætter uenigheden højt og tvivlen i centrum for samtalen.

Dertil kommer pædagogiske tiltag, der styrker forståelse og indsigt i den demokratiske samtale i skolen. Desværre lykkedes det ikke at opnå økonomisk støtte fra TrykFonden til en fortsættelse af Frirummet ved sidste ansøgning. Derfor pågår der for tiden et arbejde med at gentænke og gøre

Frirummet til et bæredygtigt projekt. For ambitionen er uforandret og behovet ikke blevet mindre.

Det er nødvendigt at have modet til også at involvere foreningen i andet end det helt skolenære daglige perspektiv. Vi skal rejse vores stemmer i den demokratiske samtale. Det er der brug for.

Outro

Det har været et turbulent år, der skriver sig ind i verdenshistorien. Corona har givet os den vigtigste erfaring, vi som mennesker kan få, nemlig at verden fra den ene dag til den anden kan ændre sig.

Det forpligter at kende til denne sandhed. Vi har bevist, at vi som mennesker faktisk let kan omstille os og er klar på at redefinere os selv. Det har skolerne om nogen konkret vist alle andre og nyder respekt for det.

Meget tyder på, at Corona ikke lige går væk, så vi får brug for vores nye erfaringer et godt stykke tid endnu.

Det er godt, vi kan mødes i dag – godt nok på forandrede vilkår. For vi har brug for at mødes, lytte til hinanden og tale om de fælles dagsordener. Og fællesskab betyder også sammenhold og samhørighed, og dén følelse har vi brug for.

Tak fordi, I i dag er med til at insistere på fællesskabet og de fælles ærinder – også selvom det altså sker på nye præmisser.

Tak for samarbejde med alle parter, styrelsen og medarbejderne i Friskolernes Hus.